

Pròleg de Josep Palau i Fabre a *Timbals de Primavera que consitueix la major part de La Secreta Joventut (Poesia 1971-1981)*

JOAN NOVES I EL SEU COS A COS AMB LA POESIA

No recordo haver llegit cap poeta nostre, de Rosselló-Pòrcel ençà, en el qual la presència dels quatre elements -terra, aigua, aire i foc- hi sigui tan viva com en els versos de Joan Noves. Aquest retorn als elements és un dels trets característics del nostre temps, allò que feia de sobte Rosselló-Pòrcel, mort el 1937, amb vint-i-quatre anys (amb l'accent posat particularment sobre el foc), el nostre contemporani per a la resta del segle XX.

La poesia de Joan Noves oscil·la entre la contundència lapidària, que representaria l'element terral, i la fugacitat permanent, perceptible en les estructures mòbils del foc i els evocacions de l'aire que informen els seus poemes. Dels quatre elements, tres semblen respectats en llur idiosincràsia i simbologia natural, però no l'aire, que s'ha convertit en un vent, fugaç i esmunyedís, un vent que s'ho emporta tot, en el qual van embolcallats els seus propis versos, creant així una mena de revessa de la contundència a la qual hem al·ludit abans.

Joan Noves, que ha vingut a la poesia una mica tard, una mica més tard de la que sol ser-ne l'edat habitual, situada

a l'entorn dels vint anys, se n'ha rescabalat amb escreix. No vull dir amb això que la seva poesia hagi passat d'incipient a madura, sinó molt més: no sols ha reconquerit el temps passat (un passat que potser li havia estat escamotejat), sinó que s'ha endinsat en el seu futur. Els seus pomes són una revolució que ha acomplert sobre ell mateix, a expenses seves, com un voltor que necessita nodrir-se de la pròpia vida per sobreviure. Més enllà de les imatges, dels temes, dels rostres o els cossos que l'han esperonat a escriure, hi ha en els poemes aquesta acumulació temporal que espera ser desacumulada en nosaltres o en futurs lectors... És en aquest sentit que la seva poesia, tant o més que per la seva expressió i pel món que ens evoca, em sembla exultant i estimulante.

Els qui hem viscut la postergació de la llengua i la por d'una agonia del nostre verb, no podem deixar de sentir l'embranchida d'aquest alè, que no ens parla sols d'avui i per avui, ans sentim que també ho fa per a d'altres i per a demà. Alguna cosa empeny molt endavant aquests *Timbals de Primavera*.

Tot al llarg de la poesia catalana moderna hi transcorre una problemàtica que podríem sintetitzar en la contraposició cristianisme-paganisme, problemàtica que he subratllat alguna vegada, però que no ha estat, que jo sàpiga, degudament estudiada, tot i constituir un dels substrats ineludibles de la nostra identitat. El problema el trobem en Verdaguer, el trobem en Maragall, en Costa i Llobera, en Carner, en Lleonart, en López-Picó, en Carles

Riba, en Sagarra, en Marià Manent i en molts d'altres. La solució del conflicte es decanta gairebé sempre a favor del cristianisme. Només hi ha una veu en la qual la balança sembla contrapesar-se amb la del paganisme, que és la de Salvat-Papasseit. Encara cal entendre'ns de quin cristianisme parlem i a quin paganisme ens referim. Existeix en la poesia catalana moderna un cristianisme difús, basat en la caritat i que també pot ser designat franciscanisme. Salvat-Papasseit és l'únic que, sense renunciar a aquest, dóna lliure vol al desig i als sentits. Per fer-ho, li ha calgut enderrocar la idea de pecat, que els altres poetes citats no semblen haver volgut o no haver gosat eliminar del seu univers. Només Sagarra, desdoblant en el Comte Arnau, se li pot equiparar en aquest punt. Jo he viscut aquesta alternativa d'una manera dramàtica i he intentat que la meua veu pagana se sobreposés a la cristiana. És potser per això que sóc tan sensible al triomf d'aquella, del tot sense tortures ni enfarfecs, en la de Joan Noves. *Timbals de Primavera* potser és, en aquest sentit, el primer llibre en la nostra poesia en el qual l'alliberació és total. També Rosselló-Pòrcel és una veu pagana, però d'una manera més somorta. En no presentar-se en forma de lluita passa més desapercebuda, en defugir l'Eros o no donar-li cabuda sembla haver eludit el valor que podia fer triomfar el seu paganisme. Car aquest triomf del paganisme es dóna del tot a través de l'erotisme, després de complexos castradors o inhibidors. Han calgut més de cent anys perquè arribéssim aquí. És en això que la veu de Joan

Noves em sembla del tot fresca i palpitant. Perquè les dones poguessin esdevenir eugues calia l'alliberació de la dona mateixa.

Aquesta veu s'inicià fa uns quants anys amb *Somnis i Malsons* que no em sembla haver tingut la ressonància deguda. Del temps que el nostre país no era res i les veus dels poetes ho eren tot, hem passat a un temps en el qual aquestes veus semblen gairebé no ser res, sense que això vulgui dir que els país hagi arribat a ser del tot ell mateix. Alguna cosa no anava aleshores, alguna cosa tampoc no va ara.

Aquest retorn al paganisme que *Timbals de Primavera* proclama estentòriament, de fet només ha estat aconseguit a repèl del vell concepte autopunitiu i frustrador de castedat i de la idea de pecat que acompanyava el sexe i la sexualitat. El llibre s'inscriu, per tant, en aquesta línia d'alliberament de l'home que arrenca d'una reconsideració de l'Eros, entès com un valor positiu. Noves troba i ens ofereix l'ordit d'una cosmogonia a través d'aquesta exaltació sensorial. És el final del seu camí, l'etapa a la qual ens costarà més d'accedir, la caverna més difícil de transitar.

Convé dir això des del primer moment perquè és massa fàcil confondre aquesta força alliberadora i aquest retorn al paganisme com un mer enderroc o desgavell d'altres valors o de tots els valors cristians. Tant o més que el crit rebel de *Zarathustra* nietzscheà, crec que cal, aquí, referir-se a un altra deu no tan espectacular, però que ha anat obrint-se pas en la societat actual i de la qual

Timbals de Primavera resultaria ser-ne la versió més afortunada en el nostre país. Em refereixo a *L'home que era mort* de D.H. Lawrence, llibre no massa conegut entre nosaltres i que mereixeria ser traduït. En aquesta breu novel·la, Lawrence ens presenta un Crist (mai no anomenat en el relat, em sembla), no per combatre'l, no per renegar-ne, no per contradir-lo, sinó un Crist després de la mort que, autèntic taumaturg, ressuscita i que, desenganyat dels homes i de les seves pròpies pretensions de redimir-los, s'uneix a una dona per viure una altra vida o recomençar la vida, seguint un camí secret i personal. Els interrogants, les hipòtesis que aquesta nova vida, en els inicis de la qual es clou la narració, suscita entre nosaltres, són tantes, que sembla com si, des de fa mig segle no haguéssim fet altra cosa que intentar desenvolupar-los. La veu de Noves respon, sense voler, a aquestes premisses. I dic sense voler perquè estic segur que ell no coneix l'obra de Lawrence, però *Timbals de Primavera* està amarat d'una noció positiva del cos, d'una sensibilització i d'una ordenació a partir d'aquest, que m'ha fet inevitablement pensar en el que podríem anomenar cristianisme-pagà propugnat per Lawrence.

El cos esdevé un punt imantat de l'univers, l'únic al qual podem referir necessàriament totes les coses perquè és l'únic que coneixem de veritat i del qual tenim dret a parlar. Vist així, l'erotisme no és sinó la posta en marxa d'un funcionament més profund i més ric d'aquest

humanisme biològic i d'aquesta alta coneixença que parteix del popi cos.

El resultat d'això és, com hem dit, una cosmogonia –sí, una concepció de la vida i l'univers travats- en la qual els termes matèria i esperit no es donen en una forma dual i antitètica com ens els presentava la tradició, tal volta degradada del cristianisme occidental, ans una concepció en la qual les coses tornen a inscriure's les unes en les altres, en una unitat superior i indestruïble que, en aquest cas, esdevenen consubstancials de la mateixa poesia que les expressa. Heus ací com, a través de l'erotisme, hem anat a parar a una nova estètica i a una nova metafísica. D'aquí la importància que em sembla revestir *Timbals de Primavera*.

Al final de la lectura se'ns fa patent que tota la temàtica del llibre es redueix a una, i que la seva poesia no versa sobre l'amor, o sobre la mort, o sobre la primavera, sinó que és ella mateixa la qui és constantment present en els poemes, que és amb ella, que comprèn tots aquells problemes, amb qui Joan Noves estableix un combat, una mena de cos a cos pròxim i incessant.

Josep Palau i Fabre
Barcelona, Febrer del 1984.

POEMES

SERPENTINA

Entre les serps que viuen al meu cos
i s'alimenten de la sang dolenta
-les serps que em xuclen fins al moll de l'os-
hi ha la que dorm al cor tota calenta

del foc del meu infern de cada dia
-la serp de tendres ulls i mans de dona-
que és una serp d'infant i melodia,
com una fera ensinistrada i bona.

Només em besa el rostre si adormit
somio que el meu viure és una faula
mentre no sé qui sóc ni tinc la brida,

o se'm desperta als ulls tota la vida
-somriu sense sentit cada paraula-
i se m'enrosca dels genolls al pit.

TRÀNSIT

Per dins del somiós morir de l'aire i l'aire
quan no domina encara el gust total de mort
s'allarga una ala blanca als ulls inacabables
que toca l' últim astre que hi ha sense perfil.
S'adorm a la paret tota l'heura que passa
ferida per la verda besada d'un gran crit
que es mira a l'ombra bona de l'aigua i de la casa
i es perd dintre el meu somni pintat de sol a sol.
Les granotes s'adonen d'una estranya esperança
colgada entre rialles a sota el fang etern
que oblida quatre coses cada volta d'esfera
i no sap cap paraula més llarga que la llum.
Només dura un somriure de flor que no s'apaga
quan mor tota la terra cap al final del vent
i el firmament és una immaculada negra
que es mira el dia atònit de pura contrallum.

SOMNI DE CADAQUÉS

Vora la mar, al sol, batent les dolces ales
s'aixeca de la terra l'ocell de l'infinit,
les veles esbafades s'adormen a les cales
i el món sembla un miracle que calla enfervorit.

No passa ni un raig d'aire que trenqui l'agonia
dels núvols i les cases en blanca llum solar,
domina tots els somnis la gran malenconia
que dóna a cada cosa una blavor de mar.

Així, sense cap nosa, vora un repòs etern
em succeeix la vida com una onada nova
que torna sense pressa al port del seu destí,

i no és estrany que em doni per una flor d'infern
que em fa sofrir de nits i amors fins que renova
la sang que sento morta sota aquest cel tan fi.

PICASSO

Mireu aquest poema escandalós
que arrenca els ulls del cos amb una urpada
sense un sol mot que apagui la consciència
ni una papallona amagada al sexe.

Mireu, mireu com trenca les corol·les
i baixa fins al ventre de la planta.
Que mireu com insulta les roselles
que tanquen el vermell sense victòria.

Lladre de grocs, de blaus i de magranes
fa viure una bèstia de colors
en lloc d'un home viu -i és més humana.

(De nits la potència dels cavalls
galopa per la mar desesperada)
Mireu, mireu la boca de la gana.

CONQUESTA

La penjo d'un somriure com un cranc
que ignora el llaç vora la mar que calla
i a poc a poc -de nit- amb la navalla
començo a obrir-li al cor un esvoranc.

Gelós de posseir tota la sang
mossego sense límit ni deixalla
i embolco amb lli de besos la mortalla
lentíssima d'amor que faig de franc.

Després, molt morta, blanca i ombrejada,
la miro al meu costat com qui no vol
i porta tot l'amor a la figura;

inflat amb defallença inesperada
un àngel maleït emprèn el vol
i deixa entre els llençols la carn més pura.

REQUIEM PER A UNA JONKIE

Aquesta nit a les dotze
i a la porta dels fanals
s'obrirà com una rosa
la noia dels set amants.

S'obrirà tota per dintre
amb un ganivet daurat
i una ànima més daurada
sortirà picant de mans.

Els frares i les marfantes
jugaran per l'empedrat
i els llavis sense esperança
es besaran amb espant.

Tocaran a mort campanes.
Santa Maria del Mar

s'alçarà més de puntetes
per veure tots els pecats.

A la cambra de les fades
un llarg rierol de sang
s'escolarà com un lladre
i tacarà els llacets blancs.

Els coixinets de fer punta
s'obriran sota els brodats
i deixaran sortir el sexe
dels dimonis oblidats.

Una ànima deslliurada
bategarà per l'espai.

CONTACTE

He vist un home amb els cabells del vent i de la mar
A dintre del seu pit hi havia un cavall i una flauta
Tenia les mans més obertes que els dies i que els ulls
I a cada pas li naixia una flor a la sabata

D'estatura regular més aviat alt i baix
I el cor no presentava especials característiques
El seu gest era normal i duia un vestit corrent
L'ànima de blue-jeans i una camisa de brisa

Declarava un mal ofici que no donava el sou
I des de llavors que feia hores a les màquines
Semblava catedràtic i obrer d'arquitectura
O funcionari que plega amb les mans a les butxaques

Tenia la veu més baixa que el vol de les gavines
I si es tracta d'un amor se li glaçava el rostre
Però a l'hivern s'abrigaria amb una pell de carícies
I tot el cos se li omplia de cants i d'agonies

L'he mirat tan endintre que li he tocat el cor
Li he demanat un ramell de cançons i de faules
I m'ha donat un pedra que sempre em cau a terra
I m'ha dit quatre coses que em vull fer un tatuatge.

ESPANYA 1974

A l'hora de les postres dels edils
que han escurat els ossos fins al moll
i en un solemne gest drecen el coll
per menjar els dolços que fan als asils

eunucs privats de llengua i de cervell
en grans escopidores de metall
que balandregen al compàs del ball
mentre una serp els puja pel clatell

i pengen fins a terra els eterns mocs
mesclats amb mala sang i llet de mort
que donen a cada ànima el conhort
dels sacrificis per criar més bocs,

jo miro ben al fons dels culs dels gots
amb una innocència de cretí
per veure algun reflex del meu magí
o ser un estúpid déu entre ninots.

ELS TORTURATS

Un àngel maleït que persevera
em furga el fons dels ulls amb un bastó
fins que m'encerta el nervi del dolor
i em penso que la nit es desespera.

La nit és una nit que s'esparvera
i jo, que em torno boig en un racó,
engego al cel bombolles de sabó
i amago un raig de sol a la pitrera.

Recompto les estrelles per darrera
i canto un xiscle amb lletra de cançó
per encisar la vida riallera;

però la mort domina la frontera
que hi ha entre l'infinit i l'horitzó
i resto condemnat a la barrera.

NOCTÀMBUL

Una dolça folia em pren els ulls
si miro la claror de les finestres,
carrers de la ciutat il·luminada,
fanals patètics a totes les ànimes.

És la ciutat sagrada de les llums,
amb un deliri de balcons salvatges,
escales melancòliques i cúpules
que brillen sota els astres posseïts.

Encesos contrallums de catedral
i cantonades de perfil frenètic,
domini de les pedres i dels núvols
sobre els solemnes moviments del cor.

Jo habito a la ciutat dels esperits
-ramificat plaer dels nervis foscos-
camino entre els amants i les estrelles
i sento sota el cos les clavegueres.

REFUGI DE LA VIDA

Vivim en una casa sota el temps
Una casa antiga i freda
Només amb una llar que tots voltem
Amb una mica d'amor frenètic
Però el foc no és prou
I el fred és tan intens
Que entra per les finestres imprevistes
Els porticons que baten sense descans
I passa per les escletxes més primes de la llum
Entre la fusta corba d'anys i d'esforços geomètrics
Per la forma pura
L'aire circula com una fulla d'afaitar
Entre els cossos que es toquen
I talla els cabells de l'ànima
Sense que ningú no pugui mai no pugui mai
Trencar l'aire que passa
Que ja ha passat abans o que després

Separarà infinitament amants en ombres
Que ja no són sinó una còpia exacta
Dels detalls sense importància
Els ulls les celles els llavis el cor
Quan tots els vidres són humits i glaçats
I moltes caramelles de gel pengen dels arbres
Donen els tocs definitius als rostres
Com les últimes línies que a la pintura freda
Afegeix un geni de colors
I per un moment és viva però lluny
Infinitament sacrificada a la bellesa
I a l'absència de contacte com els déus
I els records
Els tendres detalls dels cossos
Delicadament perfectes
Somriuen a la llum ingènua dels ulls
I es destaquen incitants sobre les formes
Més reals i més confuses dels membres
Com els metalls preciosos que fan del mineral
Una joia bruta en la caixa del geòleg
Separada per un vidre transparent

De les nostres mans lleugeres i admirades
De tanta força dèbil
I tot s'entrega al simple sacrifici
Del tacte artificial de la distància
Que hi ha entre la pell i l'ànima sòlida
Al càlcul aritmètic
De l'amor exacte d'una dona normal
I d'un home normal concret vestit cansat ulls d'avellana
Amb dos braços dues cames un cervell
I un sexe sota els núvols
Que un instant més a prop més a prop
Es besen els nervis solitaris
I tenen una intensa passió transitòria
Mentre a fora és l'hivern
I l'infinit espai criminal
Que ens volta i odia per sempre per sempre
Ens mira a la nit com els fills
D'una gran mare cega
Però ens mira amb estrelles de nou
I de nou l'univers és més bell en els somnis
I només d'allí esperem

Una veu que ens cridi pel nom
Com el cant beneït d'un ocell innocent
Com un crit d'essencial primavera
Que floreixi en els actes

I així passa aquest temps tan estrany.

DESTRUCCIÓ DEL RECORD

Faria un tendre munt dels meus records més bells
i els cremaria al cel en una breu fogata,
cremaria els camins, els besos i els ocells
que van saltar per dins de la primera mata.

No deixaria res al meu cervell eixut
que no fos una nit deserta d'abraçades,
no tindria passat que no fos temps viscut
entre somnis de llum i falses llambregades.

Oblidaria un cel que em va ferir de blau
i em va deixar sofrir voltat de primavera,
oblidaria un temps de sol i sang suau
vora el desig d'un camp i el crit d'una cirera.

Res no em fóra perdut, no res guanyat alhora
per fer-ne una altra perla del meu destí de pols,
només m'abelliria el vent que fa a la vora
dels rius que no recorden si el curs era més dolç.

BALANÇA DE FOC

La flor és delit. I el cos és flor i migdia.

No hi ha camí de pols vora la mar
sense enfollir de l'aire i de l'atzar,
ni papallona esclava al raig del dia.

Blava de foc, tota la mar s'alia
amb l'heura que s'enfila pel desig;
no hi ha oreneta verge ni ombra al mig
del món, donzella encesa sense cria.

Balança amb balançons de fantasia
i agulla delicada d'esperit,
la primavera té una rosa al pit
que s'equilibra, pura, en la folia

i s'obre sota el foc. Viure és un bes
de sol brevíssim i de jove excés.

RESPIRACIÓ

Inspiro el món: les flors són brases vives,
les cases són de foc rere els maons,
els núvols s'incendien als balcons
i l'aire crema llavis i genives.

Però a les platges fondes, sensibles,
alvèols sangonosos i racons
secrets del cos, comencen les cançons
que abans foren delit, roses altives.

I espiro -expiro- lentament el cant,
rosada cendra viva dels pulmons,
crepuscle d'un amor que s'abrusava.

Quan s'alça el sol admiro, pur Llevant,
l'escala en arc de foc, graus i graons,
i el meu cor, post, recorda que brillava.

ONADA DE RECORDS

Deslliga les veles, cor meu,
vaixell enemic de mil ports,
deslliga't la sang, que els records
solcats a la mar siguin breu

enyor, sempre més aire lleu.
L'ormeig inclinat pels vents forts,
la proa encisada i les sorts
dels daus submarins: això és teu.

I és tot. Que la mar ara és blava
i s'obre esquinçada al teu pas
en un infinit que comença;

comença i tot just s'enyorava
de l'ona primera, amb el llaç
que et lliga a l'amor i et defensa.

LA BRIDA

Com, temorós i lliure, un gos
enmig d'un desgavell de fira,
si un cos és bell i un altre gira
més dolçament i lenta, fos

sota els cabells i el centre ros
de la tardor, sóc d'una pira
que dansa i purament s'aïra,
cor únic dividit en dos

i en mil. I cerco, foll, el boç
definitiu dels mots, la brida
que lliga silenci i amor,

el riu el bes melodiós
per on s'escolen, nit florida,
el nus de la vida i l'enyor.

TARDOR

Les fulles són molt lentes a caure des del cim
dels arbres que somnien la vida vora el riu;
són molt lentes i fràgils quan se n'ha anat l'estiu
i es van posant, com mosques, al cor dels qui vivim.

Però un cel de gavines ens mira sobre el llim
i ens diu que tota mort és lliure, que tot viu
el temps just de l'amor, que a cada arbre hi ha un niu
i un fruit que s'obre als núvols i arrela en el polsim.

Les fulles són petites i es moren vora el riu
com una primavera que s'arruga i tremola
i cau dels braços tendres de la vida més alta,

mentre un cel de miracle que besa i que somriu
va recordant la falla a l'aigua que s'escola
per la terra, com una gran llàgrima a la galta.

PLOR

Tenies vent al cor, la vida s'adormia
com un infant s'adorm sota la lluna vella,
el teu silenci era la morta melodia
d'un altre cant feliç. Una darrera estrella

passava pels teus ulls i res ja no vivia
després d'aquesta llum sota la teva cella,
ja tot era difunt jo to era follia
d'un cel que t'ignorava sota la nit més bella.

Després eren les hores cruels com la primera
dels que vénen al món, la llum es consumia
en una nit d'enganys i d'estranya distància,

fins que el teu plor tornava com una primavera,
una flama al teu cor a poc a poc s'obria
i una pluja als teus ulls et seduïa l' ànsia.

ADOLESCENT

S'alimenta de llum, immòbil a la sorra
que crema sota el sol sense saber res més,
només somriu al vent que tot record esborra
vora un desig feliç, intensa com el bes

infinít de la mar. La vida torna a córrer
per cada somni inútil, i el cor, com si ho sabés
batega amb melangia d'ocell entre la borra
d'un niu obert als núvols i al delitós excés

dels dies lluminosos vora la mar guarnida.
Passen gavines baixes com àngels estivals
i fan solemnes ombres damunt l'estesa d'or

que la té en el seu si, a la platja adormida,
com un somni entre el cel i els foscos minerals,
com un somni entre els déus i el meu voluble cor.

BORDELL

La lluna em mira amb rostre de prostituta blanca
i em cala foc als ulls, vora la nit del mar;
passa un àngel vestit i descobert d'una anca
que ho sobrevola tot amb un caprici rar

i va volant més baix, s'atura al call i es tanca
en un bordell del port: és un àngel avar
que amaga entre les ales la llum que més em manca
i em vol vendre un miracle a preu no massa car.

Jo sóc un àngel fals, perdut entre avingudes
i barris d'àngels purs; l'espurna de l'infern
sempre brilla en el fons dels meus ulls amorosos

i estimo àngels rebels a hores convingudes:
el meu cos s'extravia en un desfici etern,
ràpidament s'esgoten els nervis delitosos.

SATORI

Deixeu-me dir que el cel encara és infinit,
que la nit de l'amor encara és la més bella,
deixeu-me ser un amant amb mil ocells al pit
encara que el meu món sigui una poma vella

que es va podrint per dins, encara l'oblit
sigui l'únic remei de tanta meravella
que es mor a poc a poc; deixeu-me posar el dit
al mig de l'Univers, tocar el cor d'una estrella

que il·lumini els camins i els somnis de demà,
deixeu-me besar avui un cos blanc com el pa
que és aliment dels morts i dels vius l'esperança,

deixeu-me ser un cop més aquest amant sagrat
que veu la pobra Terra formosa com un prat
de primavera on tot viu i mor -i tot dansa.

DIAMANTS

Els besos dels amants
són de pedra i de foc,
la flama és or i el roc
és llum de diamants;
els besos són infants
que viuen massa poc,
àngels que cerquen lloc
a l'infern dels humans.
Cada bes l'enderroc
De la Verge i dels Sants.

CRANC

Recordo antics camins
i sé, mesclats amb fang,
els mòbils de la sang
que ablama vells confins,
terres i cels, clarins
del meu passat estanc
que ara té un esvoranc
de llum i d'or de dins.
Sóc record. Sóc un cranc
avançant pels destins.

PRIMITIU

Amb una pedra a cada mà, feixuc,
cansat d'alimentar roses i nits,
escric de quatre grapes tant com puc,
sotmeto els mots i toco els aspres pits
de cada rima. Antic, caduc, ullcluc
i amargament perdut en infinits
somniais de foc al cor, sóc jove i duc
versos als peus, ungles a tots els dits.
Retorno a l'animal, a l'home, al cuc,
a l'àgil cervatell sense magí,
retorno al foc, a l'esperó diví
que furga en el teu cos i hi deixa el suc.
Retorno a l'animal i resto nu:
escric un vers i faig l'amor amb tu.

EL MEU COS

El meu cos no és un cos, és un espai
que s'obre als somnis, creix i es difumina
o, més intens, es clou i arremolina
al centre geomètric de l'esglai;
és un sinònim d'aquell cos que mai
ningú no ha vist, és un cos que declina
i entre besos d'amor i purpurina
es confon amb els éssers en desmai.
És un desig no nat de l'esperit,
és l'univers tancat en un taüt,
és una estrella colgada al seu clot,
és el mar mut en un got de la nit.
El meu cos té la carn esperitada:
el sexe és l'ànima sacrificada.

IDIL·LI

Cull del meu cos el cor com una gla,
obre'l pel mig i menja'n cada dia,
nodreix el teu amor amb aquest pa
i després plora'm amb malenconia;
Jo seré viu al teu racó més bla
i a dintre teu diré una Avemaria;
el meu cos mort, si vols, el pots besar
però amb esment -o ressuscitaria.
Dóna'm, llavors, més lentament el cos:
deixa't morir; si viva ets massa bella
morta seràs per sempre més donzella;
jo em menjaré el teu cor sense repòs;
nodriré el meu amor amb foc i mel;
serem dos morts feliços sota el cel.

JOCS A LA SORRA

Aquest matí la llum era una dansa
que alimentava el cor vora la mar,
hi havia uns éssers, lluny de tota llar,
que s'abraçaven en la sorra mansa;
llurs jocs llevaven l'odi i la recança
i eren elementals com ho és l'atzar,
el món era més jove i més avar
de la pell i del bes que mai no cansa.
La llum era tan blava, el cel tan blau
i tan blava la mar ona per ona
que, encisats, reposaven una estona
i ja res no torbava aquella pau.
Els amants gaudien a poc a poc,
tendres i dòcils sobre un llit de foc.

DONEU ELS VOSTRES COSSOS...

Doneu els vostres cossos a l'amor
Que ni un cabell no en resti sense el goig
L'amor és arbre etern i és ocell boig
Després sabreu el dol del seu enyor

Que dia i nit la vida sigui un forn
Encès a dins dels cors

L'herba dels prats
Que sigui el llit més tendre dels combats
On els amants s'occeixin cada jorn

Deixeu lliure el desig
Que els animals
Aprenguin la lliçó dels homes nous
Besant-se els nervis blaus de l'esperit

Com braus

Com déus perfectes i mortals

Doneu-vos a l'amor

Deixeu els bous

Que llaurin aquest món sense sentit.

DONA'M LES MANS...

Dóna'm les mans si vols una cançó
Dóna'm el sol que tens sobre els cabells
Jo en faré un vers als teus llavis vermells
Jo en faré un niu i un arbre a l'horitzó

Jo en faré un niu al núvol del dolor
I un gran desig d'estels i cascavells
Jo en faré un ram de besos i clavells
I un infinit de roses al balcó

Dóna'm el foc dels ulls sense repòs
Dóna'm el cel que tens al cap dels dits
I jo en faré un infern d'amors i nits

Dóna'm les mans i els braços i els sentits
Dóna'm les flors i el dolç somni del cos
I el món en tu i en mi serà tot clos.

TORNA L'ACER...

Torna l'acer

De nou s'encén la pua

Clavada a cada flor

L'aire brillant

Que sega l'or dels ulls a cada infant

(I el meu petit amor que tot ho nua

Amb un desig de pau i d'ombra clara)

Però és infern

I al món mai no floreix

La rosa viva de la pau

A l'eix

D'aquest planeta plora i riu en rara

Desesperació un exèrcit vell

Els soldats han vençut la primavera

I els arbres no són arbres

Són fusells

Cada brot és un tret

Somnis i ocells

Són apuntats al cap i per darrera

(Només d'això em distreu la teva pell).

NO VULGUIS ALTRA VIDA...

No vulguis altra vida que la breu
I lenta estada entre els núvols i els rocs
No hi ha més dies ni colors ni llocs
Que els que ara veus encendre's sota el lleu

Sacrifici del sol

Deixa els sentits

Embriagar-se a poc a poc de cel
Somnia sense pressa i fes arrel
En l'estrany món que tens al cap dels dits

No oblidis mai el verd dels prats ni el vent
I si n'ets lluny

Dibuixa'ls a la pols

O pinta'ls en els cossos que has besat

Si ets mariner i el teu mar és absent
Arrenca de la terra el fruit més dolç
I xucla el mar que hi canta empresonat.

LA PLUJA D'ABRIL

Escolta l'aigua a la finestra. Plou
amb una ràbia indolent que mou
les fulles i els amors i les arrels.
No diguis ni un sol mot. Plouen estels
i àngels engelosits sobre la vida.
Hi ha una tendresa als llavis que convida
A viure de besades germinals.
Tot és desig. El cel i els animals
Resten ocults. Només els somnis viuen.
I aquestes flors que es moren i somriuen
A la taula guarnida de la cambra
Són collides d'avui, encara vives.
La pluja dóna als cossos color d'ambre.
Al teu cos hi ha un esclat de semprevives.

LA CHATÉDRALE DE CHARTRES

Petits amants de carn, sota la ufana
majestuosa i alta del dolor,
se'ns esglaiien els ulls . És el color
d'aquests vitralls encesos clariana
per on veiem la mort a mig camí
i ens oferim, furtius, en primavera
a l'abraçada dolça i la lleugera
flor de l'amor, que venç pedra i destí.
Podem gaudir en un bes dolor de segles,
membrar arquitectes, reis, petits obrers,
milers d'obers que lentament morien
alçant pedres al cel, seguint les regles
d'un mal joc. Però el delitós excés
de roca, llum i aire, ara ens pren
-i ens abracem per ells, pels qui vivien
sense amor
i alçaven llur somni al vent.

UNE ROSE POUR VOUS?

Encara era tancada aquella rosa
que, somrient com qui desfà una nosa,
t'oferien per deu francs. I la noia
a mi em mirava de reüll. Cofoia,
tu sommeies feliç dient que no.
Però hi hagué en tot gest un abandó.
I jo, captiu de l'hora i del perfum,
n'oferia cinc francs. Com si costum
fos en mi el regateig, ella cedí.
I tu, que no voldries res de mi
que no fos més difícil que una rosa,
digueres que mil francs era el preu just.
Fou massa tard. Jo vaig ser més injust
i a la nostra cambra

s'obre

la rosa.

LA ROSA DEL MÓN

Potser aviat sortirà un calendari
amb estrelles als dies, amb miracles
a tots els ulls. Hi haurà estranys espectacles
per places i carrers. I un nou diari
en català nonat. S'haurà d'aprendre
la gramàtica inversa. O desaprendre.
Hi haurà purs enginyers d'aquests desvaris
imaginant els càlculs primfilats
de la rosa del món, exagerada.
El foc haurà les nits. I la rosada
deixarà els cors i els dies constel·lats.
Llavors cada animal serà tan lliure
com un amor. Jo deixaré d'escriure.

NIT DE SOBRETAULA

A la finestra es mouen arbres verds.

El vent gronxa les fulles en la nit.

Sóc amo d'una nit d'arbres incerts
però no mai del vent i del neguit.

Penjat a la mamella d'un estel

xuclo el licor, la llet de l'infinit.

La lluna plena és el sexe del cel.

Però la nit és d'ombra i de sentit.

Sents? Passa un bes. I una ala de colom

és un pressentiment que ens bat als polsos
i es perd miraculosament enllà.

Tot fugitiu, tot encès com el rom

que il·lumina la taula rere els dolços
i a poc a poc s'oblida de cremar.

De **LES EUGUES**

VIII

Esclaves de les flors: les rels! Del tell,
la rel de la magnòlia olorosa
florint al meu jardí -i la rel plorosa,
la negra cabellera del clavell...

Les fosques rels, les flors! Les mans d'un vell
poeta dins la terra somniosa
mentre la boca va dient, commosa,
els versos d'or apresos de novell.

Les rels amargues i el desig trement:
Corol·la encesa de colors als llavis,
doll de la font! -I l'aigua, d'on pervé?

Terra de pous, ventre del món dorment!:
On sou, obrers, darrere els mots més savis?
I l'arc d'un vers, esclaus, quants els sosté?

X

Amb els cossos lligats, amants, sou morts
en joia i abandó i excés de vida!
D'aquest repòs, una ànima ferida
us fuig del cos, cap a invisibles nords.

I us deixa sols, alliberant les sorts,
els cossos sense alè i la pell junyida,
purs animals feliços, sense brida
-l'ànima enllà, lligada amb els vents forts.

Lliures i morts! La gleba viva us crida,
la rel s'entortolliga als vostres pits,
la flor a la boca, roja, us desencanta

de tot dolor i, encara més cenyida,
la Primavera us vetlla el cor: De nits
la Terra plora en una font que us canta.

XI

La Terra plora en fonts de primavera
i, a la tardor, somriu en els pollancs;
no heu vist plorar el infants, roses als brancs,
somriure tots els vells a la vorera?

La Terra desvalguda, en lenta espera,
de fulles desolades vora els bancs,
somriu quan els amants fan esvorancs
en el seu cor, amb una sang lleugera.

Riu, Terra, riu! Que la tardor s'esvera
dels besos i els cavalls en llibertat
a dins del bosc jugant-se la cintura.

Ja has plorat prou! Mira la flor primera
encesca al llavis dels amants, i al grat
del vent, les fulles d'or i la vellura.

XIII

La Terra gira entre astres somnolents,
baldufa viva al blau mosaic del cel,
i deixa un rastre -oh! besos, pensaments!-
de roses foses i de fosca mel.

Nosaltres no sabem -amants dements-
d'on ve ni on va, tan blava, ni quin zel
la fa bronzir entre mons indiferents
i ens arraulim al sexe d'un estel.

D'allí xuclem la mel, la llet divina,
remei de foc en una nit de glaç,
i ens perseguim la flor i la cabellera.

Mentre la Terra gira, dansarina,
la testa a la tardor -roses al llaç
proclamen, nuca en flor, la primavera.

XVII

Suport o nosa? No heu vist mai un cec
que guaita al cel i amb el bastó somia?
Tustant... I el blanc bastó, qui no diria
que és, somni, un coll de cigne sense bec?

Si és jove i riu i beu, no cau al rec
quan embriac se'n torna -amb dona o guia.
Si és vell i pobre i sol, com cada dia,
somia amb el bastó i diu un renec.

Somia el món tustant-lo lentament,
fagot de jazz en cada cos que pensa
-i amb el bastó rompent la melodia.

Ah! Si sabés obrir els ulls dolçament!
Fóra nosa el bastó que ara el defensa
del món. I més: Que amb ell també el somia.

XIX

Obrir el cos al plaer! La flama als ulls!

Adéu rossinyol trist, robí de nit!

A la sang, als sentits, un esperit

ens canta com un vent dolç. I entre uns rulls

desvagats passa el vent -com entre els brulls

passa sempre una fada- engelosit!

(Tot el foc ve del cor. I aquest delit?)

Aquest vent ve del Sud i crema els ulls.

Escolteu fosques rimes, greus cançons

dins el cos –somni i bes rompent, lliberts,

a les platges sobergues de la pell.

Bufa el vent dins el foc. Feliços dons

ens esperen si oïm, sexes oferts,

des del fons dels sentits el cant més bell.

XX

Feliços dons! Les mans i els ulls i els pits,
la testa amb els cabells i els ventre nu,
els llavis les espatlles -i el cor bru,
colgat a dins dels somnis i les nits.

El cor, el rostre, el capciró dels dits!
Els flancs amb lluna i aigua -llacs on lluu
l'espasa- el tors de flames i, més dur,
el membre dolç i el lotus dels sentits.

Els breus turmells i el pubis alt, daurat,
els braços i les cames en combat,
els colzes i els genolls en rebel·lia,

les anques en parèntesi potent,
la pell en flor cerclant el pensament
-oh! els besos destruint la poesia!

XXIII

L'única força pura és el plaer,
aquest delit secret i enyoradís
-i guia dels sentits: potent somrís
de sol i terra i vent. Sagrat i obscè.

Font de la vida borbollant. Cor ple.
El més soberg dels cossos és submís
i el més sofrent dels esperits feliç
-i els àngels envejosos no són re.

On sap anar el meu cos -on el meu cor-
si no és al batre de la tralla d'or
allà on els cinc sentits oberts l'assalten?

Pigall secret i nu del cec amant,
columna encesa i fronda del seu cant
-ah! mort als sacerdots que no l'exalten!

CANÇONETS

I

Amb una mà li acarona el cou
mentre la nit se'ns escolava en viu,
una melosa es deixondia al niu
i quatre estels degotejaven rou.
Era festiu, i el sol sortia nou
sobre la mar i el pis. El cel i el riu
cinglaven el pendís. Volava esquiu
el tord gelós sobre l'amant que es clou.
Lliçant pel pati com qui no fa res
un cavaller caçava la perdiu
i un ocellàs prenia bacardí.
Érem amants del clus, sota l'il·lès
somriure de la musa que no es diu,
entre el genís, la rosa i el bon vi.

II

Érem amants del clus, sense diners,
i l'airecel cobria els nostres fins,
teníem claus de mar i de dofins
i un gran nenúfar mort a l'aiguavés.
Teníem mons de seda i de bolquers
estranyament colgats als coranins,
teníem déus fiats sota els coixins
i grans llonguets feliços per esquers.
Entrecriàvem àngels i robins
amb una lenitat que no és del cas
i amb un tendríssim sofriment d'infants.
Bolcàvem els volcans per veure a dins...
I els lliris d'aiguamel i tendregàs
sortien de les tombes fulminants.

III

Bolcàvem els volcans per l'orpiment
que daura els somnis grecs sense sofrir,
clucàvem la matriu sota el setí
i oíem sòlids gongs a dins la ment.
Ens vèiem negres a la llum dorment
i blancs feliços en tornar el matí,
passaven camions de llarg destí
i alfa-romeus calés de cor silent.
Passaven bicicletes sense vent
per l'empedrat sotràgic de l'oblit
i somnis transatlàntics pel present.
Passaven verges vives fit a fit,
insòlits escocesos insolent...
I tot dins els volcans i dins la nit.

IV

Passaven verges vives somicants
amb els vestits d'esgrima sota el braç,
sombreien nines alentint el pas
i s'escolaven amb els ulls brillants.
Lligaven el meu cos amb els llibants
del dia retolat sobre els lilàs,
lligaven el teu nu amb cordills d'espàs
i el meu amor amb angles somiants.
Lluïen pits de jaspi japonès
i es retallaven contra un cel de jazz
amb picapunt de guèiser violat.
Amb els matxets i els màusers, com si res,
es desfloraven sense fer-nos cas
i ens encenien el desig tancat.

V

I ens vam sentir xuclats per sempre més
cap al país del pumes i els picots,
allí pescàvem amb esquers remots
els peixos picaplets a l'inrevés.

Allí sentíem el desig del bes
entre salpassos de salvatges trots,
allí ens sabíem déus entre ninots
i no jutjàvem res que no visqués.

Allí l'embruix del gest ens manillà
amb una cornamusa de bambú
i amb una melodia contrincant.

Allí un gasel saltava a cor i mà,
les papallones ens volien u
i ens envidaven per seguir jugant.

VI

Allí l'embruix del gest ens destruí
i ens va deixar enrocats com dos illots,
ens va colgar en un pler de tendres clots
i ens oblidà per sempre i sense fi.
Ens va enfollir de folis sense escrií
i ens va clavar en el cor uns arpiots,
ens va cobrir d'allunes i d'al·lots
i ens somnià en la nit de l'endeví.
Ens construí una bomba de colors
i un univers d'agulles de coixí
per detonar en el món sense dolor.
Ens rebentà l'amor en mil llavors,
ens amorí la mort i ens seduí
com una gemma que lluís el do.

VII

Ens amorí la mort que era en desús,
ens va alleujar la falç i el destraló,
ens va esclavir en el goig que era millor
i ens desxifrà per dins l'horòscop rus.

Ens empeltà de kíries i de blues
i d'altres cants lirons sense grilló,
ens capbussà vestits dins el tifó
i vam sortir a la platja drets i nus.

Vam mirar el cel. Hi havia dos merlets
capitellats per dobles pelicans
amb una pota al vent i una altra al foc.

Portàvem les ulleres com abans
però ja sempre ens besaríem nets
i moriríem traduint el joc.

BRISA

Qui sap si era una brisa, potser un bes
d'aquells que no s'assemblen entre sí,
que ara de nou venia fins a mi
des d'un país on no s'hi torna més.

Allí era tot ventura, com si res,
només aigua de molsa, olor de pi;
allí el fred es perdia a mig camí,
i aquella brisa al cor deixava il·lès.

Girant tot el seu cos cap a ponent,
l'alba venia amb pit adolescent
i respirava sota el cel d'estiu
la brisa melindrosa, que al matí
sempre fugint tornava per morir
com ara torna en el record més viu.

Venia de l'oblit i amb posat nou,

que va restar amagada al fons del cor
com una flor tancada, amb el tresor
que hi ha sota la vida i que la mou.

Venia com rosada quan no plou
i la terra germina a contracor,
era la flor perduda que no mor
i sobreviu amb les gotes de rou.

Era l'estel agònic del matí
delint-se pel migdia, tremolant
contra la blava lluïssor del cel.

I ara venia, somiada, a mi,
amb una flor gebrada dins el cant
i encara amb els seus dits coberts de gel.

Venia des de sempre i des d'aquí
com si fos nou el lloc i el temps no ho fos,
venia com si tot s'hagués confós,
sense saber, ni creure, ni obeir.

Sense saber, seguint el seu destí,

que un dia va marxar del meu redós
i havia de tornar amb el pit joiós,
només segura de voler venir;
sense saber que el lloc d'on va partir
era el mateix que el lloc on se'n va anar
i que en marxar ja sempre es va quedar,
sense saber, gelosa de fugir,
tot allunyant-se freturosa enllà,
que se n'anava i que tornava amb mi.
Venia lentament, per més venir.
Que cada pas lligava amb el primer,
dansant com una fulla de llorer
que cau a poc a poc en l'aire fi
i dins la brisa es feia sostenir
encara un instant més, per més voler,
per més mostrar-se esquiva en el darrer
sospir, per més tardar, per més glatir.
Per més sentir, potser per més sofrir.

Venia encesa, amb ulls de somiar,
perquè tenia el somni de tornar.
Adolescent i amb brisa del matí,
l'albada duia al pit, com un escut,
la poesia de la joventut.

JN 1971-1981 (excepte els darrers Cançonets i Brisa que
són posteriors).
